

рішучість народів Об'єднаних Націй знову затвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості, в рівноправність чоловіків і жінок і в рівність прав великих і малих націй, а в преамбулі Загальної декларації прав людини підкреслено, що зневажання і нехтування правами людини призвели до варварських актів, які обурюють совість людства, а самі права повинні охоронятися владою закону [2, с. 15]. Також захистом прав людини займається Рада Європи, Європейський Суд з прав людини, Міжамериканська комісія з прав людини, активно захищають права людини і регіональні міжнародні суди.

Сьогодні перед Україною стоїть важке завдання. Забезпечити якнайповнішу реалізацію захисту прав людини. Адже за останні десятиліття ситуація з дотриманням захисту прав людини дуже загострилась. Свідченням цього був Майдан, що став вираженням невдоволення народу діями влади, її неповагою до прав людини. Також не варто забувати про війну, від якої загинуло багато тисяч людей і яка є наочним прикладом порушення прав людини.

Отже, кожен із нас несе відповідальність за свою долю, за стан права в країні, за самореалізацію тощо. Дбати про ефективну систему захисту прав людини – це справа народу, держави і кожного її представника.

1. Способи захисту прав та свобод людини і громадянина. *Кадубовецька територіальна громада*. URL : <https://kadubovecka-gromada.gov.ua/news/1597320413/>.

2. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник. Київ : Вид-во «ФОРМ» Големб. О.О., 2018. 168 с.

УДК 341.018/655

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/324-327

Каріна Д'ЯЧЕНКО

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Юлія МАРІНА

викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РЕАЛІЗАЦІЯ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах сьогодення не втрачають актуальності питання щодо застосування санкцій проти РФ загалом та до окремих її громадян зокрема, а також осіб, які підтримують ворога. Зокрема, застосування персональних та секторальних санкцій дає змогу не лише ослабити російського окупанта, а й пришвидшити завершення війни перемогою України. Водночас досвід, набутий нашою країною за останній час, спонукає не лише до оновлення положень санкційного законодавства, а й до його чіткого застосування до порушників, які становлять (несуть) загрозу національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності України.

Санкції, введені в умовах воєнного стану, набувають особливого значення, оскільки вони є елементом комплексної стратегії міжнародного співтовариства у відповідь на агресію чи порушення міжнародного права. Їх впровадження визначається не лише економічними міркуваннями, але і політичними, соціальними та гуманітарними аспектами. Санкційна політика стає елементом важливого діалогу між країнами, спрямованого на відновлення стабільності та забезпечення мирного врегулювання конфліктів.

У цьому контексті важливо розглядати не лише ефективність санкцій як інструменту впливу, але і їхній вплив на населення, гуманітарну ситуацію та загальну динаміку конфлікту. Адже воєнний стан призводить до поглиблення гуманітарних проблем, і введення санкцій повинно бути узгодженим зусиллям міжнародного співтовариства з метою забезпечення прав людини та мінімізації глобальних загроз безпеці.

Метою даного матеріалу є здійснення правового аналізу застосування персональних та секторальних санкцій в умовах воєнного стану в Україні.

В перші дні повномасштабної війни, за запитом МЗС та Офісу Президента України,

НАЗК долучилося до посилення санкційного тиску проти агресора. Агентство почало готувати санкційні списки з причетних до розв'язання та ведення цієї війни. Понад 24 000 осіб та компаній стали «кандидатами на санкції» завдяки аналітичній роботі команди НАЗК. Інформація про них була направлена до Служби безпеки України, Ради національної безпеки та оборони України, МЗС та країнам санкційної коаліції. Крім того, агентство на регулярній основі готує аналітичні матеріали, що передаються МЗС та міжнародним партнерам України. НАЗК також увійшло до складу Міжвідомчої робочої групи з питань формування та реалізації санкційної політики (далі – МРГ). За час роботи МРГ було накладено та введено в дію Указами Президента санкції на понад 12 тис. осіб (7147 фізичних та 5513 юридичних). Наразі в Україні вживаються заходи щодо оновлення санкційного законодавства з метою впровадження найкращих міжнародних практик. Зазначені заходи сприятимуть синхронізації санкційних обмежень, які застосовуються в Україні, та аналогічних заходів, що застосовуються країнами-партнерами [4].

В Україні реалізація санкційної політики в умовах воєнного стану базується на ряді законодавчих актів, що визначають порядок введення та скасування санкцій, а також їхні види та обсяги застосування. Відповідно до законів України «Про санкції» та «Про особливості застосування заходів економічного впливу (санкцій)» введення санкцій може бути реакцією на агресивні дії країн або інших суб'єктів міжнародного права у відносинах з Україною.

Згідно з цими законами воєнний стан вважається найвищою формою особливого правового режиму, за якої суспільство мобілізується, а держава має повноваження вводити низку обмежень і заходів у відповідь на загрози національній безпеці. Основними видами санкцій, які можуть бути застосовані в умовах воєнного стану, є економічні санкції, торговельні та фінансові обмеження, санкції, спрямовані на обмеження військово-технічного співробітництва. При цьому важливим етапом є уточнення конкретних об'єктів та осіб, що підлягають санкціям, а також умов їх застосування.

Наголошено, що впровадження санкцій в умовах воєнного стану має відповідати міжнародному праву та міжнародним нормам і враховувати гуманітарні принципи. Моніторинг впливу санкцій на населення та гуманітарну ситуацію також є важливим аспектом, щоб уникнути непередбачуваних негативних наслідків. При цьому санкційна політика повинна бути інтегрованою частиною стратегії вирішення конфліктів та підтримки міжнародної стабільності.

Ще на початку 2023 р. Урядом було зареєстровано у Верховній Раді законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування санкцій» № 8392.

В першому читанні законопроект не було прийнято, але після доопрацювання, в другому читанні, законопроект 13.07.2023 було підтримано та закон прийнято.

Проект закону спрямований на:

- удосконалення порядку стягнення активів фізичних та юридичних осіб в дохід держави відповідно до закону;
- забезпечення належного розгляду Вищим антикорупційним судом справ про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 закону;
- створення Державного реєстру санкцій;
- внесення змін до статті 5 закону, які встановлюють спеціальний строк звернення із заявою до суду, а саме – протягом строку дії воєнного стану, визначеному указом Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях.

Рішеннями Ради національної безпеки та оборони України (далі – РНБО), які вводяться в дію указами Президента України, санкції застосовуються до досить великої кількості як фізичних, так і юридичних осіб, що, очевидно, вимагає значних часових ресурсів для підготовки позовної заяви та необхідних документів для звернення до суду [2].

Реалізація зазначених положень законопроекту може потребувати додаткових видатків державного бюджету, зокрема на створення та забезпечення функціонування Переліку активів. Також додаткових бюджетних коштів може потребувати реалізація положень проекту акта в частині покладення додаткових повноважень на: орган стягнення – щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового вилучення активів держав-агресорів, держав-спонсорів тероризму, осіб, пов'язаних з державою-агресором та афілійованих з ними осіб, у тому числі блокування таких активів; ведення Переліку активів; НАЗК на період дії воєнного стану – стосовно участі у формуванні, реалізації та моніторингу ефективності державної санкційної політики; АРМА – щодо забезпечення формування та реалізації

державної політики у сфері управління активами, які примусово вилучено згідно із законом. Також законопроектом запропоновано внести зміни до статті 24 Закону України «Про Службу безпеки України» та покласти на Службу безпеки України виконання нового обов'язку щодо здійснення моніторингу та аналізу діяльності всіх осіб, які мають громадянство держави-агресора і мають тимчасове або постійне перебування на території України, а також перевірки доказів наявності чи розірвання зв'язків фізичних та юридичних осіб, громадських формувань з державою-агресором та представлення їх результатів в до РНБО [3].

Про спроби оновлення санкційного законодавства свідчить той факт, що у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про національні та міжнародні санкції» № 4454 від 03.12.2020 [6]. Однак, як зауважено у Висновку Головного науково-експертного управління на цей проект, «термінологія цього проекту вимагає доопрацювання. Зокрема, у назві проекту йдеться про національні та міжнародні санкції. Проте у ст. 1 проекту надається визначення, крім вказаних санкцій, ще і персональних та секторальних санкцій без уточнення їх зв'язку з національними та міжнародними санкціями. Крім цього, не визначено співвідношення вказаних понять з видами санкцій, передбачених у ст. 4 проекту». Також у висновку вказано, що «поняття «персональні санкції» та «секторальні санкції» (відповідно до п. п. 3, 4 ч. 1 ст. 1 проекту) визначаються як «санкції», а «міжнародні санкції» та «національні санкції» (відповідно до п. п. 1, 2 ч. 1 ст. 1 проекту) – як «обмеження». При цьому, згідно зі змістом терміну «персональні санкції», останні застосовуються лише щодо «окремих іноземних юридичних осіб, юридичних осіб, які знаходяться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземців, осіб без громадянства». До того ж, у подальшому в проекті цей термін не використовується» [5].

Отже, положеннями частини другої статті 122 Кодексу адміністративного судочинства України передбачається, що для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень встановлюється тримісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня виникнення підстав, що дають суб'єкту владних повноважень право на пред'явлення визначених законом вимог.

Також положеннями статті 283 Кодексу адміністративного судочинства України встановлено, що справа про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції», вирішується колегією у складі трьох суддів Вищого антикорупційного суду протягом 10 днів з дня надходження позовної заяви до суду, а перегляд в апеляційному порядку – протягом 5 днів з дати надходження апеляційної скарги.

Крім того, на даний час також відсутня єдина інформаційна база, яка б дозволяла здійснювати швидкий та зручний пошук підсанкційних суб'єктів для тих органів державної влади та інших суб'єктів, які наразі вже реалізують державну санкційну політику, що значно ускладнює процес реалізації санкцій.

Зазначеним проектом закону пропонується запровадити відкритий Державний реєстр санкційних осіб, щодо яких застосовано санкції відповідно до цього закону.

Підсумовуючи, можна констатувати, що санкційна політика України в умовах воєнного стану має чітке правове підґрунтя, яке визначається низкою законодавчих актів, спрямованих на захист національної безпеки та реагування на агресію. Зокрема, закони України «Про санкції України» та «Про особливості застосування заходів економічного впливу (санкцій)» передбачають чіткі процедури застосування та скасування санкцій, а також види обмежень, які можуть застосовуватися в умовах воєнного стану.

Важливим фактором є не лише сам факт запровадження санкцій, а й їхній вплив на економічну, демографічну та гуманітарну ситуацію в країні. Законодавча база передбачає врахування гуманітарних принципів та дотримання норм міжнародного права при реалізації санкційної політики.

У висновках також наголошується на важливості співпраці та координації з міжнародним співтовариством у впровадженні санкцій, що дозволяє підвищити їхню ефективність та зосередитися на досягненні стабільності та миру. Реалізація санкційної політики в умовах воєнного стану повинна бути частиною комплексного підходу до врегулювання конфліктів та забезпечення безпеки із дотриманням принципів правової держави та міжнародного співробітництва.

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36. № 37. Ст. 446. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.

3. Експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо правового режиму майна в умовах воєнного або надзвичайного стану» (реєстр. № 10080 від 20.09.2023). URL : https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-3682166.pdf.

4. Санкції. Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring/sanctions>.

5. Проект Закону про національні та міжнародні санкції від 03.12.2020 № 4454. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70579.

6. Законодавство щодо санкцій в Україні потребує змін – правозахисники. Укрінформ. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3033574-zakonodavstvo-sodo-sankcij-v-ukraini-potrebue-zmin-pravozahisniki.html>.

УДК 327

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/327-328

Дмитро ЗУБ

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Катерина КОРОЛЬ

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Зовнішньополітична стратегія України спрямована на утвердження країни як сильної та авторитетної держави в Європі та світі. Мета полягає в забезпеченні сприятливих зовнішніх умов для стійкого розвитку, економічного процвітання та соціального прогресу українського суспільства. Основними пріоритетами зовнішньої політики України є набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, а також забезпечення незалежності, державного суверенітету та територіальної цілісності.

Україна активно протистоїть агресії російської федерації, спираючись на принципи міжнародного права та підтримку міжнародного співтовариства. Важливим напрямом зовнішньої політики є також просування українського експорту, залучення іноземних інвестицій та захист прав громадян України за кордоном.

Зусилля зовнішньої політики України спрямовані на розвиток стратегічних відносин з ключовими партнерами, зокрема Європейським Союзом та НАТО, а також на співпрацю з іншими державами та міжнародними організаціями. Забезпечення миру, безпеки та стійкого розвитку в Балто-Чорноморському регіоні, а також розбудова відносин добросусідства є пріоритетами зовнішньополітичної діяльності. У своїй діяльності Україна враховує накопичений досвід у протистоянні з загрозами, отриманий у ході війни з Російською Федерацією, і використовує його для співробітництва з іншими державами в сфері безпеки та політичного розвитку [2, с. 58].

Як засновник Організації Об'єднаних Націй та активний учасник міжнародних організацій, Україна виступає за захист міжнародного правопорядку, прав людини та демократичних цінностей, спираючись на загальновізанні принципи та норми міжнародного права. Зовнішньополітична діяльність України має стратегічне значення для забезпечення національних інтересів та стабільності у регіоні та світі, а також для утвердження країни як сучасної, демократичної та прогресивної держави.

Стратегічна зовнішньополітична діяльність України відзначається складністю та актуальністю геополітичного контексту, в якому країна функціонує. Реалізація стратегічних завдань у цій сфері передбачає комплексний підхід до вирішення різноманітних викликів, що випливають з глобальних політичних, економічних та безпекових тенденцій [2, с. 17].

Як уже зазначалося, одним із головних пріоритетів зовнішньополітичної стратегії України є набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Ця мета визначається не лише як стратегічний вибір